
Zasoby przyrodnicze

Data publikacji

31.03.2023

Zasoby przyrodnicze

Powierzchnia gminy Połczyn-Zdrój w około 37% pokryta jest lasami, w których znaczną część stanowi siedliska buka pomorskiego o wysokich walorach estetyczno-krajobrazowych. Powierzchnia lasów ogółem w gminie Połczyn-Zdrój wynosi 12 807,02 ha. Lasy w obrębie gminy są zawiadywane przez pięć Nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Połczyn,
- Nadleśnictwo Żwidwin,
- Nadleśnictwo Białogard,
- Nadleśnictwo Czaplinek,
- Nadleśnictwo Tychowo.

Według danych otrzymanych od nadleśnictw dominującym gatunkiem w drzewostanie gminy jest

sosna, ale występują również buki, brzozy, dęby, świerki, olsze. Przeważają drzewostany w wieku 41-60 lat. Jednak dominującymi typami siedliskowymi lasów na terenie gminy Połczyn-Zdrój są: las świerkowy, las mieszany świerkowy oraz bór mieszany świerkowy.

Rzeczywista szata roślinna na terenie gminy Połczyn-Zdrój reprezentowana jest przez:

• **Roślinność wodna i szuwarowa** – prymitywne zbiorowiska rzek oraz różne zespoły hydrofitów (rzęsa drobna i rdestnica). Zbiorowiska tworzą mozaikę płatów różnej wielkości w strefie przybrzeżnej jezior, stawów, różdpolnych oczek wodnych, starorzeczy, meandrów rzek. Najcenniejszym zespołem roślinności jest zespół lilii wodnych i grzybieni płożących. Gatunkami tworzącymi zręb roślinności tych fitocenoz są następujące gatunki chronione: grzybień biały, grzebień różowy oraz grzybień płożący. W strefie przybrzeżnej jezior pojawia się roślinność szuwarowa (szuwar trzcinowy, oczeretowy, pałki wąskolistnej, skrzypowy, tatarakowy, pałki szerokolistnej, mанны mielec, zespół strzałki wodnej i jełogówki pojedynczej, kropidła i rzepichy wodnej). Zbiorowiska szuwarowe zasiedlają również niekoszone łąki i pastwiska (głównie w zagłębieniach terenu). Enklawy tych ekosystemów użytkowanych ekstensywnie reprezentowane są głównie przez zespoły ostrożeń warzywnego, rdestu wątownika, situ rozpierzchłego, pastwiska łąkowe, łąki sitowo-trzcińcowe oraz zbiorowiska ziołorołowe wysokich bylin dwuliściennych z dominacją wiązówki białej.

• **Roślinność ciepłolubna** – zbiorowiska zasiedlające siedliska antropogeniczne, przede wszystkim odłogi porolne, skarpy przydrożne, grunty przeznaczone do zalesienia.

• **Roślinność ekosystemów torfowiskowych** – w dolinach rzecznych i rynnach glacialnych wytworzyły się ekosystemy torfowisk niskich, które porastane są w głównej mierze przez roślinność łąkową (zespoły: rdestowo-ostrożeńowy, podmokłych łąk sitowia leżącego, szuwarów mózgowych, łąk ziołorołowych). Na obszarach niebędących pod wpływem antropopresji wykształciły się inicjalne stadia olszyn i łąkowisk. Obszary o wysokim poziomie wód gruntowych porastają głównie szuwały turzycowe (turzycza białota i zastrzona). Bardzo cennym elementem flory torfowiskowej są torfowiska mszarne przejściowe i wysokie. Charakterystycznymi dla nich zbiorowiskami jest roślinność mokrych wrzosowisk i torfowisk wysokich na kwaśnych oligo- i dystroficznych siedliskach, torfowisk przejściowych oraz acydofilne oligo- i mezotroficzne zbiorowiska z przewagą szpilkowych gatunków drzewiastych, krzewinek i mezofilnych mszaków.

• **Roślinność ekosystemów leśnych** – podstawowe siedliska lasów tworzą las mieszany świerkowy i bór mieszany świerkowy oraz las świerkowy. Zbiorowiska roślinne reprezentowane są przede wszystkim przez zespoły olszy czarnej mezo i eutroficznych lasów liściastych zrzucających liście na zimę, acydofilnych, oligo- i mezotroficznych lasów liściastych z przewagą dębów oraz acydofilnych, oligo- i mezotroficznych zbiorowisk z przewagą szpilkowych gatunków drzewiastych, krzewinek i mezofilnych mszaków. Często występującymi zbiorowiskami są zarośla wierzbowe i bagienne lasy olszowe. Morfologicznie, teren sprzyja występowaniu łągów jesionowo-olszowych i jesionowo-wiązowych. Na terenie gminy częste są również leśne enklawy mieszanych lasów dębowo-bukowych z udziałem dębu bezszypułkowego, klonu jaworu, domieszki sosny i sporadycznie świerku. Na terenie rezerwatu „Dolina Pięciu Jezior” oraz w innych częściach gminy występują starodrzewy bukowe z niewielką domieszka dębów. Lasy gospodarcze to przede wszystkim bory sosnowe i zlokalizowane są głównie z północno-wschodniej części gminy. Na mszarach pojawia się zbiorowisko brzeziny bagiennej. Lasy brzożowe występują jako niewielkie płaty w kompleksach torfowisk mszarnych. Niewielkie powierzchniowo płaty, wyróżniające się obecnością dorodnych dębów szypułkowych i okazałych grabów tworzy las dębowo-grabowy.

Znaczna część obszaru Gminy Połczyn-Zdrój objęta jest ochroną prawną wynikającą z ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, a także ustawą o ochronie przyrody.

Ochrona przyrody oznacza ochronę wartości ekologicznych, naukowych, dydaktycznych, estetycznych oraz cech stanowiących o tożsamości przyrodniczej regionu. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2015.1651 j.t. z dnia 2015.10.20)

elementami środowiska objętymi ochroną na podstawie w/w ustawy są następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- ujęcia ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Rezerваты przyrody

Wśród obszarów chronionych wymienił można dwa rezerваты przyrody:

• **Dolina Pięciu Jezior o powierzchni - rezerwat krajobrazowy 230 ha, położony w Drawskim Parku Krajobrazowym, w obszarze chronionego krajobrazu „Pojezierze Drawskie”, obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO) Ostoja Drawska (PLB 320019) oraz na specjalnym obszarze ochrony siedlisk (SOO) Jeziora Czaplineckie (PLH 320039).** Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemu rodzimego rzeki Drawy, z buczyną pomorską, torfowiskami niskimi i zbiorowiskami roślinności wodnej, z licznymi stanowiskami rzadkich roślin chronionych, takich jak: grzebel żółty (*Nuphar lutea*), grzybień biały (*Nymphaea alba*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), nasięźła pospolity (*Ophioglossum vulgatum*), przytulia wonna (*Galium odoratum*), przylaszczka pospolita (*Hepatica nobilis*).

• **Torfowisko Toporzyk** – rezerwat torfowiskowy, o powierzchni 43 ha. Rezerwat położony w otulinie Drawskiego Parku Krajobrazowego, w otoczeniu gruntów rolnych i nieużytków. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie torfowiska wysokiego i przejściowego wraz z reliktowymi zbiorowiskami roślinnymi, zwłaszcza mszaru wrzowego (*Erico-Sphagnetum magellanicum*), brzeziny bagiennej (*Vaccinio uliginosi-Betuletum*), boru bagiennego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*), żozowisko (*Salicetum pentandro-cinereae*), olsu torfowcowego (*Sphagno squarrosi-Alnetum*), kwaśnej buczyny niżej (*Luzulo pilosae-Fagetum*), żyznej buczyny niżej (*Galio odorati-Fagetum*), grądu subatlantyckiego (*Stellario holostaeae-Carpinetum betuli*).

Park Krajobrazowy

Kolejną formą ochrony, która obejmuje teren gminy jest **Drawski Park Krajobrazowy** wraz z otuliną, o łącznej powierzchni 9059 ha. Został on utworzony 24 kwietnia 1979 roku, w celu ochrony najcenniejszego pod względem przyrodniczym, kulturowym, historycznym i krajobrazowym fragmentu Pojezierza Drawskiego. Położony jest on na obszarze sześciu gmin, pomiędzy miejscowościami: Połczyn Zdrój, Żubowo, Czaplinek i Żoceniec.

Najbardziej istotnym elementem wpływającym na krajobraz Parku jest ukształtowanie terenu, będące wynikiem działalności lodowca, głównie zlodowacenia bałtyckiego. W północnej części parku występują wały moreny czołowej, często przecinane licznymi jarami, zaś południowa część odznacza się łagodniejszą konfiguracją i obfituje w jeziora. Na walory przyrodnicze parku składają się ponadto: występowanie wielu jezior, licznych rzek, małych potoków, źródlisk, mokradeł, torfowisk i lasów, bogactwo ekosystemów w niewielkim stopniu przekształconych przez człowieka oraz występowanie wielu rzadko spotykanych gatunków roślin i zwierząt.

Park odznacza się także bogactwem szaty roślinnej i świata zwierzęcego. W jego florze spotyka się gatunki charakterystyczne dla roślinności atlantyckiej, arktycznej, borealnej, górskiej i południowej. Stwierdzono występowanie ponad 40 gatunków objętych ochroną prawną, m. in.: wawrzynka wilczełyko (*Daphne mezereum*), rosiczki okrągłolistnej (*Drosera rotundifolia*), pośredniej (*Drosera intermedia*) i długolistnej (*Drosera anglica*), storczyka plamistego (*Dactylorhiza maculata*), krwistego (*Dactylorhiza incarnata*), szerokolistnego (*Dactylorhiza majalis*) i Traunsteinera (*Dactylorhiza*

traunsteineri), paprotki zwyczajnej (*Polypodium vulgare*), wiciokrzewu pomorskiego (*Lonicera periclymenum*), lilii złotogłów (*Lilium martagon*) i kopytnika pospolitego (*Asarum europaeum*). Dzięki zróżnicowanie biotopów Parku stwarza dogodne warunki dla wielu gatunków zwierząt. W jeziorach i rzekach występuje przeszło 30 gatunków ryb. Obszary wodne i przywodne sprzyjają bytowaniu i gnieźdzeniu się wielu gatunków ptaków, szczególnie wodno-błotnych. Spotyka się tu często: żabki, perkozy, kaczki, żurawie, czaple i kormorany. Rozległe kompleksy leśne są ostoją dla ptaków drapieżnych, m. in. bielika, kani rudej i orlika krzykliwego. Spośród ssaków, na terenie Drawskiego Parku Krajobrazowego licznie występuje bór.

Na terenie gminy Połczyn-Zdrój Drawski Park Krajobrazowy zajmuje 90,88 km² (ok. 31,14%), natomiast jego otulina 34,69 km² (11,89%). Park wraz z otuliną znajduje się na terenie gminy Połczyn-Zdrój zajmuje 43,03% powierzchni gminy.

W strukturze ochronnej Drawskiego Parku Krajobrazowego wchodzi w zakres gminnego Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (GESOCh), zalicza się 7 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych:

1. „Dolina Dobnicy” – obejmuje częściowo obszar gminy (w ramach projektu GESOCh został on powiększony o dolny odcinek Dobnicy, który znajduje się poza DPK),
2. „Dolina Bliskiej Strugi” – w całości znajdującej się w obrębie gminy,
3. „Dolina Pięciu Jezior” – częściowo znajdującej się na terenie gminy,
4. „Dolina Wogry” – w całości znajdującej się w obrębie gminy,
5. „Wzgórza Czarnkowieckie” – niemal w całości znajduje się w gminie,
6. „Dolina Górnego Rakonu” – niewielka część znajduje się na terenie gminy,
7. „Jezioro Siecino” – niewielka część znajduje się na terenie gminy.

Obszar Chronionego Krajobrazu

Gmina znajduje się również na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Drawskie" o powierzchni 68450 ha. Celem, dla którego utworzono obszar chroniony jest ochrona krajobrazu i walorów naturalnego Pojezierza Drawskiego i okolic. Część obszaru przebiega przez tereny Drawskiego Parku Krajobrazowego. Teren OChK charakteryzuje się rzeźbą polodowcową, z malowniczo położonymi akwenami wodnymi – jeziorami i ciekami leżącymi w dolinach i zagłębieniach terenu.

Obszary Natura 2000

Gmina znajduje się w obrębie trzech obszarów Natura 2000 jakimi są:

- **Dorzecze Parsęty PLH320007 (3771 ha)** – obszar obejmuje dorzecze rzeki Parsęty. Dolina Parsęty jest szczególnie cenna ostoją ze względu na występowanie tu zróżnicowanych typów siedlisk i znaczne bogactwo świata roślin i zwierząt. W efekcie przedmiotem ochrony jest 25 rodzajów stwierdzonych tu siedlisk przyrodniczych oraz 11 gatunków ssaków, pająków, ryb i owadów. Siedliska pokrywają ponad 50% powierzchni obszaru. Największy obszar pokrywają siedliska takie jak: żłogi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, kwaśne buczyny, grąd subatlantycki, pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy, torfowiska zasadowe o charakterze mokradła, turzycowiska i mechowiska, wieżki użytkowane ekstensywnie.
- **Jeziora Czaplineckie PLH320039 (1282 ha)** - Ostoja jest unikalnym obszarem, wyróżniającym się bogactwem i różnorodnością flory i fauny (m.in.: 750 gatunków roślin naczyniowych, w tym 42 objęte ochroną gatunkową; 274 gatunków mszaków, w tym 30 uznanych za zagrożone w Polsce; 36 gatunków ryb i 1 gatunek kręgowców, w tym 5 gatunków objętych ochroną prawną; 12 gatunków pająków, 5 gatunków gadów, 41 gatunków ssaków, 148 gatunków ptaków lęgowych) oraz siedlisk przyrodniczych (18) i gatunków (9) z załącznika I i II Dyrektywy Siedliskowej. Ostoja znajduje się z obszarem „Dorzecze Parsęty” PLH320007 oraz pokrywa się z obszarem „Ostoja Drawska” PLB320019.
- **Ostoja Drawska PLB320019 (20393 ha)** – posiada duże zróżnicowanie w rzeźbie terenu, które powstało w wyniku działalności lodu w czasie ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. W wyniku tego powstały między innymi: wały moreny czołowej, ozy, liczne jary, doliny rzek, jeziora rynnowe i

wytopiskowe. Można tu także zobaczyć liczne wozowizny, parowizny, bezodpływowe zbiorniki wodne, bagna i torfowiska. Do bardzo wartociowych zbiorowisk obszaru należą torfowiska, szczególnie wysokie, występujące na wododziałach oraz torfowiska przejściowe. Oprócz bogactwa form geomorfologicznych ostoją charakteryzuje się także różnorodność flory i fauny. Spotyka się tu gatunki charakterystyczne dla roślinności atlantyckiej, arktycznej, borealnej, górskiej oraz ciepłolubne. Obszar jest bogaty w gatunki mchów.

Znaczna część terenu jest użytkowana rolniczo.

Poniżej przedstawiono gatunki flory objęte ochroną według inwentaryzacji przyrodniczej na terenie Gminy Połczyn-Zdrój wykonanej w latach 2001/2002.

• **Ochrona częściowa:**

- lilia złotogłów *Lilium martagon*,
- rosiczka dziurolistna *Drosera anglica*
- rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*,
- rosiczka pośrednia *Drosera intermedia*,
- wrzosiec bagienny *Erica tetralix*.

• **Ochrona częściowa:**

- bagno zwyczajne *Ledum palustre*,
- bobrek trójlistny *Menyanthes trifoliata*,
- cis pospolity *Taxus baccata*,
- drabik *Climacium dendroides*,
- grzybień biały *Nymphaea alba*,
- grzybień późny *Nymphaea candida*,
- kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*,
- kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*,
- listeria jajowata *Listera ovata*,
- naparstnica purpurowa *Digitalis purpurea*,
- porost pospolity *Polytrichum commune*,
- podgrzybek pasożytniczy *Pseudoboletus parasiticus*,
- podkolan biały *Platanthera bifolia*,
- podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha*,
- próchniczek *Aulacomnium*,
- rokitnik zwyczajny *Hippophae rhamnoides*,
- storczyk szerokolistny *Dactylorhiza majalis*,
- tojad pstry *Aconitum variegatum*,
- torfowiec *Sphagnum*,
- wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*,
- widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*,
- widłak wroniec *Huperzia selago*,
- wilżyna ciernista *Ononis spinosa*.

W gminie Połczyn-Zdrój znajdują się również liczne ujęcia ekologiczne

Biorąc pod uwagę podział fizyczno-geograficzny Polski (Kondracki, 2002. Geografia regionalna Polski), omawiany teren określa się następujące jednostki:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa środkowa,
- Prowincja: Niż środkowoeuropejski,
- Podprowincja: Pobrzeża Południowobałtyckie,
- Makroregion: Pojezierze Południowobałtyckie,
- Mezoregiony: Pojezierze Drawskie, Wysoczyzna Łobeska, Równina Bałogardzka

Analizując geomorfologię na terenie Gminy Połczyn-Zdrój zasadnicze znaczenie w ukształtowaniu krajobrazu mają utwory czwartorzędowe. Powierzchnia podczwartorzędowa jest także znacznie

zró?nicowana pod wzgl?dem rze?by i wysoko?ci. Na skutek zlodowace? utworów trzeciorz?dowych zosta?a pokryta naniesionymi utworami piaszczysto-gliniastymi. Na terenie gminy pozosta? garb odpowiadaj?cy najwy?szym wzniesieniom w po?udniowej cz??ci gminy, który powsta? w wyniku postoju l?dolodu fazy pomorskiej zlodowacenia ba?tyckiego.

Terenem zdecydowanie dominuj?cym w krajobrazie jest wysoczyzna czo?owo-morenowa oraz Wysoczyzna Po?czy?ska, zwana „Szwajcaria Po?czy?sk?”. Obejmuje obszar po?o?ony g?ównie na wysoko?ciach 180-220 m n.p.m. G??bokie doliny rzeczne powsta?e w cz??ci jego rynny subglacialnej lub pradoliny, podzieli?y wysoczyzn? na trzy mniejsze jednostki przestrzenne: p?askowy? zachodni, p?askowy? ?rodkowy i p?askowy? wschodni. Od strony pó?nocnej, poni?ej wysoczyzny czo?owo-morenowej na wysoko?? 100-150 m n.p.m. wyst?puje morena denna podzielona przez doliny i pradoliny na odr?bne p?aty wysoczyznowe.

Ruch rowerowy w gminie Po?czyn-Zdrój, to przede wszystkim ruch osób poruszaj?cych si? rowerem w celach rekreacyjnych lub traktuj?cych rower jako ?rodek transportu umo?liwiaj?cy dotarcie do celu podró?y. Przez gmin? przebiega Greenway Naszyjnik Pó?nocy (oznakowanie zielone), a tak?e Dolina Pi?ciu Jezior (oznaczenie niebieskie), Górna D?bica (oznaczenie ?ó?te), Pradolina D?bicy (oznaczenie niebieskie), Szlak Zwini?tych Torów (oznaczenie zielone) oraz Szwajcaria Po?czy?ska (oznaczenie czerwone). Obecnie na terenie gminy Po?czyn-Zdrój znajduje si? 100 km ?cie?ek rowerowych.

?ród?o: <https://cycling.waymarkedtrails.org>

?ród?o tekstu: „Program Ochrony ?rodowiska dla Gminy Po?czyn-Zdrój na lata 2017-2020 z perspektyw? do roku 2024”

Zdj?cia: Adam S?abkowski

—
—
—
—
—
—

- [Udost?pnij](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)

